

УДК 336:631.1:639.3(075)

КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА В ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ РИБНИЦТВА В УМОВАХ КРИЗИ ЕКОНОМІКИ

Л.І. Катан

д.е.н., професор кафедри фінансів та банківської справи
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

О.В. Зубко

асистент кафедри фінансів та банківської справи
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В умовах економічної кризи відбулася дестабілізація розвитку галузі рибництва. Ситуація значно погіршується з кожним роком і потребує вжиття відповідних заходів, спрямованих на те, щоб підприємства галузі рибництва почали відігравати належну роль у розвитку української економіки. Тому основними питаннями сучасного етапу регулювання розвитку підприємств галузі рибництва є нарощування обсягів виробництва риби, розширення асортименту та поліпшення якості товарів, створення сприятливих умов для виробників, поліпшення соціального розвитку села, позбавлення залежності країни від імпортних поставок, все це потребує відповідного фінансового забезпечення галузі.

Нинішньому стану підприємств рибної галузі України властиві складні суперечливі особливості. Виходячи з цього, перед економічною спільнотою виникли проблеми та завдання щодо дослідження та опису нових, відмінних від існуючих, принципів господарської діяльності підприємств галузі рибництва, а також розробка практичних підходів до їх економічної взаємодії з метою підвищення ефективності їх функціонування та подолання наслідків економічної кризи [1]. Світова економічна наука розглядає кластерну політику як ефективний інструмент, дія якого направлена на покращення фінансового забезпечення підприємств галузі рибництва, що відповідно позитивно буде впливати на підвищення конкурентоспроможності галузі та економіки держави в цілому.

Концепція кластерної політики України, виходячи із стану справ в економіці, необхідності її модернізації, містить конкретні шляхи та механізми розвитку територіальних виробничих кластерів в Україні, які є однією з умов підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки і інтенсифікації механізмів приватно-державного партнерства, направлених на суттєве зростання добробуту і якості життя населення країни.

Кластерна політика – це заходи, що проводяться державними та місцевими органами влади зі створення та підтримки розвитку кластерів на території держави та включають до себе заходи нормативно-правового забезпечення, інвестиційні, фінансово-бюджетні механізми, інформаційну підтримку. Робота в кластері направлена на відкриття нових взаємовигідних можливостей для всіх учасників кластеру особливо в умовах кризи економіки в країні, а саме таких як:

- ефективніше використання грошей. Учасники кластеру спільно закупають потрібні їм ресурси, економлячи при цьому значні кошти, адже мають змогу користуватися найнижчою ціною від постачальника, який, до речі, теж є частиною кластера і може запропонувати його учасникам найвигідніші умови. Своєю чергою, будучи впевненим у постійності та стабільності співпраці;

- зростання якості, а відповідно, і конкурентоспроможності продукції. Це наслідок того, що при спільній роботі учасники кластеру можуть дозволити значно якісніші матеріали;

- збільшення обсягів збуту. Виступаючи частиною кластеру, підприємства галузі рибництва отримують змогу реалізовувати свою продукцію як частину великих партій, за аналогією кооперативу, а також отримують маркетингову та PR-підтримку, колективну промоцію продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках;

- кластер відкриває широкі можливості для підвищення власної компетенції і кваліфікації своїх працівників. Якщо чимало українських фахівців не мають фінансової змоги регулярно відвідувати фахові тренінги, навчання тощо, то спільно, залучивши до кластера навчальні організації, бізнес-школи чи окремих тренерів, можна отримувати сучасні знання, оплачуючи лише маленьку частину з того, що довелося б платити самотійно;

- важливою перевагою кластера є також координована співпраця з органами влади - це суттєво економить особистий час і пришвидшує роботу.

Однією з найважливіших передумов розвитку кластерної політики в умовах кризи економіки є фінансова та інформаційна державна підтримка, а саме, створення інноваційної інфраструктури: сервіс-центрів, бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій, венчурних фондів, технопарків тощо. Крім того, органами місцевого самоврядування здійснюється пошук привабливих інвестиційних пропозицій для довгострокового співробітництва.

На нашу думку, функції держави у формуванні кластерної політики щодо покращення фінансового забезпечення діяльності підприємств галузі рибництва повинні бути наступні:

- фінансове забезпечення високої гнучкості кластерної програми та можливість її адаптації до мінливих соціально-економічних умов, здатність швидко реагувати на зміни у технологічному середовищі, відкритість до запровадження нових механізмів менеджменту;

- забезпечення науково-дослідною базою для досліджень у рамках кластерів та впровадження інновацій, участь держави у здійсненні досліджень щодо економічної доцільності розробки того чи іншого інноваційного продукту та перспектив його комерціалізації;

- інтернаціоналізація національних кластерів та їхнє включення до глобальних інноваційних мереж через залучення прямих іноземних інвестицій, трансфер технологій та розвиток співробітництва з іноземними кластерами;

- визначення чітких критеріїв вимірювання поточних та кінцевих результатів діяльності кластерів еколого-економічної активності, встановлення індикаторів виконання запланованих показників активності як на рівні окремих кластерів, так і на рівні держави в цілому.

Фінансова політика підтримки розвитку кластерів підприємств галузі рибництва, має бути спрямована на створення сприятливого макроекономічного, інформаційного та нормативно-правового середовища для розвитку бізнес-мереж кластерного типу.

Отже, формування та реалізація кластерної політики в контексті фінансового забезпечення підприємств галузі рибництва в умовах економічної кризи повинна сприяти зростанню фінансових ресурсів учасників кластеру, підвищенню конкурентоспроможності підприємств за рахунок реалізації потенціалу ефективної взаємодії учасників кластера, пов'язаного з їх географічно близьким розташуванням, включаючи розширення доступу до інновацій, технологій, ноу-хау, спеціалізовані послуги і висококваліфіковані кадри. Формування кластерної політики є ефективним механізмом залучення додаткових фінансових ресурсів, у вигляді прямих іноземних інвестицій і активізації зовнішньоекономічної інтеграції, а результатами реалізації кластерної політики є зростання ефективності діяльності, фінансової стійкості і інноваційної активності підприємств, які входять до складу кластеру, а також підвищення інтенсивності розвитку малого і середнього аграрного підприємництва, активізація залучення прямих інвестицій, забезпечення прискореного соціально-економічного та екологічного розвитку регіонів.

Література

1. Мазаракі А. А. Модернізація системи державного управління в галузі рибного господарства // Наук. зб. "Інтегроване управління водними ресурсами". К : ДІА. 2013. № 1. С. 13—25.
2. Ринейська Л.С. Кластери у сучасній глобальній економіці // Ефективна економіка. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4971>.